

SMATRAM da je među mojim posljednjim pjesmama naj-
jača „Sergeju Jesenjinu“.

Za ovu pjesmu nisam morao da tražim ni časopis ni
izdavača — nju su ljudi prepisivali još pre nego što je
štampana, krišom su je izvukli dok je još bila u slogu
i štampali u provincijskim novinama, sama publika na ve-
čerama traži da se ona čita, za vreme čitanja se čuje kako
lete muve, dok mi posle čitanja stežu šape a u kuluarima
me grde i hvale; na sam dan objavljivanja pesme pojavila
se recenzija u kojoj su istovremeno bile pokude i kompli-
menti.

Kako sam radio na ovoj pesmi?

Jesenjina sam odavno poznavao — desetak, dvanaest
godina.

Prvi put sam ga sreo u opancima i košulji vezenoj krsti-
ćima. Bilo je to u jednom poznatom lenjingradskom stanu.
Znajući sa kakvim zadovoljstvom pravi a ne dekorativni
seljak menja svoju odeću za cipele i sako, nisam poverovao
Jesenjinu. Delovao mi je nekako operetski, ne prirodno. Uto-
liko pre što je već pisao pesme koje su nailazile na do-
padanje i očigledno bi se našao novac za čizme.

Kao čovek koji je u svoje vreme iznosio i ostavio žutu
bluzu, poslovno sam ga upitao za odeću:

— Šta je to, zbog reklame?

Jesenjin mi je odgovorio takvim glasom kakvim bi, ve-
rojatno, progovorio zejtin iz kandila kad bi oživeo.

Rekao je nešto kao:

— Mi smo sa sela, mi ovo vaše ne razumemo... mi ne-
kako... po svome... u starinskom, prtenom...

Prema njegovim vrlo snaznim i pravim seoskim pesma-
ma mi, futuristi, odnosili smo se neprijateljski, naravno.
Ali on je bio nekako smešan i drag momak.

Odlazeći, za svaki slučaj sam mu rekao:

— Kladam se da ćete sve te opanke i petlice sa kresticama
odbaciti.

Jesenjin mi je operirao ubedeno i strasno. Ključev ga
je odvukao ustranu kao mama koja odvlači čerku kad se
boji da sama neće imati dovoljno snage i želje da se
sama suprotstavi onima koji je kvare.

Jesenjina sam video u prolazu. Bliže smo se sreli tek
posle revolucije, kod Gorkog. Odmah sam sa urođenom mi
nedelikatnošću povikao:

— Dajte opkladu, Jesenjine, na vama su sako i kravat!
Jesenjin se naljutio i počeo da zapoveda svadu.

Onda sam počeo da se srećem sa Jesenjinovim stihovima
i pesmama koji nisu mogli da se ne dopadnu:

Mili, mili, budalče luda... itd.
Nebo je zvono, mesec je jezik i dr.

Jesenjin se izvlačio iz idealizovanog sela, ali se izvlačio,
naravno, uz padove i pored

Majko moja, otadžbino,
Ja sam bojševik...

pojaviivala se apoloģija „krave“. Umesto spomenika Marksu
tražio je kraljki spomenik. Ne spomenik kraljicizari a la
Sosnovski, već kralji-simbolu, kralji koja je rogovima pri-
stisla lokomotivu.

Cesto sam se svadao s Jesenjinom grdeći ga najviše zbog
imažinizma koji je oko njega bujao.

Onda je Jesenjin otputovao u Ameriku i još nekuda i
vratio se sa očiglednom težnjom ka novome.

Na žalost, u tom periodu s njim sam se češće sretao
u milicijskoj hronici nego u poeziji. On je brzo i sigurno
ispadao iz reda zdravih pesnika poezija (mislim na mini-
mum koji se od pesnika traži).

U to vreme sam se sa Jesenjinom sretao nekoliko puta,
ti su susreti bili elegični, bez ikakvih zadržica.

Sa zadovoljstvom sam posmatrao Jesenjinovu evoluciju:
od imažinizma prema VAPP-u. Jesenjin je sa radozalošću
govorio o tuđim pesmama. Bila je i jedna nova crta kod
Jesenjina koji je bio jako zaljubljen u sebe: on se sa
izvesnom zavišću odnosio prema svim pesnicima koji su
se organski spojili s revolucijom, sa klasom i videli pred so-
bom veliki i vedar put.

U ovome je, po mom mišljenju, koren Jesenjinove pesni-
čke nervoze i njegovog nezadovoljstva samim sobom koje je
bilo raspirivano alkoholom i hladnim i netaktilnim odnosom
okoline.

UPOZNAO sam Babelja u Gorkijevom časo-
pisu „Letopis“ 1915. godine.

Gorki koji je tek nedavno doputovao, visok
još ne u godinama, poguren išao je po redakciji
bolestan i nezadovoljan.

Njemu najbliži čovek u „Letopisu“, kako mi
se činilo, bio je Babelj. Njemu se osmehivao.

Isaku Babelju je onda, čini mi se, bila 21
godina; on je malog rasta, velike glave, ra-
mena drži podignuta, govori tiho i spokojno.

U časopisu „Letopis“ radila je mlada plavuša
Larisa Rejsner koja je izdavala omladinski ča-
sopis „Rudjin“ i čekala kada će doći vreme
da ide na barikadu.

„Letopis“ je objavio i „Rat i svet“ Maja-
kovskog; Gorki se u to vreme uopšte zanosi-
o Majakovskim. Meni su u časopisu davali knjige
na recenziju, uglavnom prevode iz teorije.

Pretpostavljao su da ću napisati interesantno,
a autori se neće uvrediti jer neće pročitati.

Prema Babelju su se odnosili vrlo ozbiljno,
dok su u časopisu često pojavljivala imena
koja su brzo nestajala. Štampano je on priču o
dvema devojkama-devojkama koje žive ne-
spretno i jadno, otac im je otputovao na Kam-
čatku, majka je izgubljena.

Priča je napisana u izvesnoj meri naturalis-
tički; strašna je a u isto vreme i uzdržana.
Ne sećam se da li je Babelj objavio pripovetku
o dva Kineza u Petrogradu — starom i mladom.
To je lirski priča, drska i otvorena. Čini mi
se da Babelj onda još nije znao o čemu da
piše, ali je lako pisao.

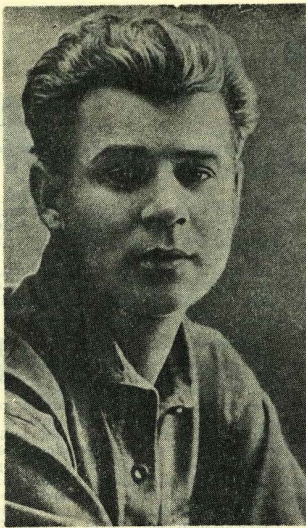
Zatim sam se sa Babeljem sreo u novinama
„Novi život“. Pod člancima se potpisivao
„Bab — elj“, članci su nosili naslov „Novi ži-
vot“.

Treći put sam video Babelja u Piteru 1919.
godine. Živeo je u ulici 25. oktobra, br. 86,
Ulica 25. oktobra je — Nevski prospekt; u to
vreme on je bio pokriven smetovima.

Petrogradski dimnjaci su se dimili, nebo je
bilo modro, hladno, smetovi su se presijavali
kao slojevi plavkasto-žutog sedefa. Između
smetova leće su kao peščište staze rečne mreža.
Kao stalni stanar Babelj je živeo po name-
štenim sobama; ostali su dolazili i odlazili. On



SERGEJ JESENJIN



Moj izdavaču! U toj knjizi
Od osećanja noćih pjan,
Da shvatim sada sam u brzi
Moj kraj komunom uzvitan.

I neka je o mnogom, smušen,
Papiru grafit šap'to baš,
Orio muklo poj se duše,
Ne shvatajući praznik naš.

No nećeš vizijom poeta
Pročitati u spevu tom,
U zemlji gde je vlast sovjeta
Ne pišu starim jezikom.

Pregledajući ogled smeo
Podsmehnut' mi se nećeš ti —
Zato je tako neumesto
Šaputo meni grafit stih.

1924.

10-75182599

U poslednje vreme kod Jesenjina se pojavila čak i ne-
kakva otvorena simpatija prema nama (levovima): išao je
kod Asejeva, telefonirao je meni, ponekad se prosto staro
da se sretneom.

Maloprije bio podbuo, opustio se, ali je još uvek bio je-
senjinski elegantan.

Poslednji susret s njim ostavio je na mene težak i sna-
žan utisak. Kraj kase Goslitizdata poleteo je prema meni
čovek podnadulog lica, iznurneo i kravat i sa kapom koja
mu se još slučajno držala o pramenu ruse kose. On i nje-
gova dva (za mene) mračna saputnika zaudarala su na
alkohol. Bukvalno sam jedva prepoznao Jesenjina. Jedva
sam se obratio od njegovih zahteva da pijem, što je bilo
potkrepljeno zveckanjem zlatnog novca. Celog sam se dana
sećao njegovo teško izgleda i uveče sam, razume se, du-
govorio (na žalost, uvek se kod svih ovakvih stvari na to
svode) sa drugovima da se treba nekako Jesenjinom poza-
baviti. I on i ja grdili smo „sredinu“ i razliži smo se sa

ISAK BABELJ

je mirno i pažljivo posmatrao život. Pričao je
da žene dolaze ovamo uglavnom do šest sati, jer
je kasnije bilo teško doći kući. Kod Babelja

je na stolu uvek vrlo samovar, često je bilo
hlaba: domaćin je gostoljubliv.

Ovamo je dolazio izvrstan pripovedač, hemi-
čar Petar Storin, čovek koji je voleo da piše
pričke baleta i da priča neverovatne događaje,
Stalni gost je bio i sjajni glumac, stari Kond-
rat Jakovlev. Onda je Babelj nestao, ostavi-
ši mi svoj sivi džemper i žutu, kožnu putnu
torbu. Čulo se da je Babelj poginuo u Crvenoj
konjici.

Godine 1924. Babelj se pojavio i doneo dve
knjige; jedna od njih je bila o Crvenoj kon-
jici.

Isaka Babelja su često prekorevali zbog ro-
mantičnosti i biblijskog tona. I ja sam ga
prekorevao.

Ali tih godina su se poslednji put u bojovima
sudarile konjice: naša Prva konjička armija i
poljska kavalerija.

U bitkama sabljama obnovila se romantika
rata, i ono što je Babelj pisao bilo je istinito.

Greška mnogih koji su pisali o revoluciji bila
je u tome što su se oni bojali nje i predstavl-
jali su svoje junake kao skromne, bojažljive,
nekako ozlojeđene.

Babeljevi junaci liče na Gogoljeve junake iz
„Tarasa Buljbe“, oni jure zelenom stepom kao
crvene kugle koje je išibao visoki kovčig. Dim
lebdí nad stepom: rat zapljučuje prostranstva,
zahvatajući čas jedno, čas drugo selo.

Babeljevi junaci su, po mom mišljenju, real-
istični, oni gore vatrom svoga vremena — na-
sladuju se životom i svojom životnošću. Oni
kao da sami vide svoj podvig i krišom mogu
da ispričaju najčistijim, najpoštenijim — otvo-
renim rečima.

U „Odeskim pričama“ tužna i šarena roman-
tika sveta lopova negira postojanost sveta čes-
titih ljudi.

uverenjem da Jesenjina paze njegovi prijatelji — jesenjinci.

Ali nije tako bilo. Jesenjinov kraj je ožalostio, ožalostio
obično, ljudski. Ali odmah je taj kraj ispao potpuno pri-
rodan i logičan. Dozao sam za to noću, tuga bi verovatno
i ostala tuga i do jutra bi se sigurno smirila, ali ujutru
su novine donele predsmrtnu pesmu:

U ovom životu nije novo mrtci,
Ali ni život, bogme, nije najnovije.

Posle ovih stihova Jesenjinova smrt je postala literarna
činjenica.

Odmah mi je bilo jasno koliko kolebljivih će ova snaž-
na pesma dovesti do omče ili revolvera.

I nikakvim, nikakvim novinskim analizama i člancima ova
se pesma ne može anulirati.

Sa ovom pesmom može se i treba boriti pesmom i samu
pesmom.

Tako su pesnici SSSR-a dobili društveni zadatak da na-
pišu pesme o Jesenjinu. Zadatak izuzetan, važan i hitan,
pošto su Jesenjinovi stihovi počeli da deluju brzo i bez
promišljanja. Zadatak su mnogi prihvatili. Ali šta da se na-
piše? Kako da se napiše?

Pojavile su se pesme, članci i uspomena, čak i drame.
Po mom mišljenju, 99% od onog što je napisano o Jesenji-
nu prosto je besmislica, ili štetna besmislica.

Sitne pesme Jesenjinovih prijatelja. Uvek ćete ih pre-
poznati po tome kako se obraćaju Jesenjinu; oni ga zovu
famljarno „Seroža“ (otkud je u nepodnesu reč uzeo
i Bezimenski). „Seroža“ kao literarna činjenica ne postoji.
Postoji pesnik Sergej Jesenjin. Molim da se o njemu i go-
vori. Uvođenje famljarnih reči „Seroža“ odmah anulira
društveni zadatak i metod oblikovanja. Veliku, odgovornu
temu reč „Seroža“ spušta na nivo epigrama ili madrigala.

I nikakve suze pesničkih rodaka ne mogu pomoći. Pesnički
ovl stihovi ne mogu da ostave utisak. Ovi stihovi izazivaju
smeh i razdražuju.

Pesme Jesenjinovih „neprijatelja“, iako ih je njegova
smrt primirila, popovske su pesme. Oni jednostavno odriču
Jesenjinu pesničku sahranu zbog same činjenice samo-
ubistva.

Ali takvo strašno huliganstvo

Nismo čak ni od tebe očekivali...

(Čitaj mi se — Žarov)

Njihove pesme su pesme onih koji na brzinu izvršavaju
rdavo shvaćen društveni zadatak, u kome cilj uopšte nije
bio vezan za načinom obrade i oni koriste feljtonski stil
koji apsolutno ne odgovara ovom tražinom slučaju.

Izvučeno iz složenih socijalnih i psiholoških okolnosti
njegovo samoubistvo sa njegovim trenutnim nemotiviranim
odricanjem (a i kako drugačije), pritiškuje svojom izvešta-
čenostu.

Maloprije pomoći u borbi sa štetnošću poslednje Jesenji-
nove pesme i proza napisana o njemu.

Počevši od Kogana koji je, po mom mišljenju, marksizam
izučavao ne po Marksu, već se potrudio da ga samostalno
izvede iz Lukine izreke: „nisu sve buve rdave, sve su crne
i sve skaču“, i koji smatraju da je ova istina najviše na-
učni objektivizam i zato u odsustvu pesnika (posle njegove
smrti) piše nepotrebni članak pun pohvala, pa do knjžica
Kručenih koji uči Jesenjina političkoj pismenosti na ba-
štin kao da je sam Kručenih svo svoj život proveo na robiji
stradajući za slobodu pa ga staje ogromnog truda da napi-
še šest (!) knjžica o Jesenjinu rukom sa koje još nije
iščezao trag od okova.

Šta i kako da se napiše o Jesenjinu?

Razmatrajući ovi smrt sa svih strana i pretresajući tuđi
materijal, ja sam formulisao i postavio neki zadatak.

Cilj: da promišljeno zaustavim delovanje poslednje Je-
senjinove pesme, da učinim Jesenjinov kraj neinteresantnim,
da suprotstavim površnoj lepoti smrti drugačiju lepotu,
pošto su sve snage potrebne radnom čovečanstvu za otpo-
četku revolucije, i ono, bez obzira na teškoće puta, na teške
kontraste NEP-a, traži da slavim radost života, veselje te-
škog marka u komunizmu.

Sada, kad imam pod rukom pesmu, lako je sve formu-
lisati, ali kako je bilo teško onda otpočet.

V. V. MAJAKOVSKI

(Prevela Vjera VULETIĆ)

Babelj se nije plašio toga što je svet razno-
bojan i lep; njegove boje nisu nikad bledele. On je video svet osvetljen ratom i požarima
i dočekivao njegov beg sa mirom i čutljivom
hrabrošću.

Umelo je da pokazuje protivrečnost života,
protivrečnost stvari i predmeta. U piscima sa
fronta kojima pričaju o tužnim i herojskim
stavima skrivajući u gruboj reči sjaj pod-
viga.

Majakovski je bio zaljubljen u Babelja. Vla-
dimir se bojava književnosti sive kao češnjag. On
je smatrao da ako se ljudi u revolucionar-
nim ratovima šaroliko odevaju, onda im je
ta šarolikost potrebna kao što su im i zvezde
na nebu potrebne.

Evo, tako sam napisao sada o Babelju, a pre
četdeset godina pisao sam drugačije, ali sam
se tada bojavao reči koje nisu lirnične.

Cesto sam sretao Babelja i u filmskom stu-
diju.

Poslednji put sam video Babelja u Jasnog
Poljanu. Išli smo zajedno po niskoj, veoma ze-
lenoj travi; pokrivačju gusto i meko široku
poljanu, ona se spuštala prema reci i nestajala
kao crna, uska reka iza koje se dizala niska
zelenka šumica.

Babelj je išao poginuo, mirno, govorio je o
filmu, izgledao je veoma umoran, spokojno je
pričao i nikako nije mogao da poveže, da do
kraja kaže ono što je već shvatao.

Upravno pre toga napisao je komad „Zala-
kazivaj“ koji je imao nešto biblijsko po snazi pri-
kazivanja tuge i zakanene opravdanosti po-
zne ljubavi.

Išli smo udvoje po zelenoj mekoj travi, pred
nama se plavila uska reka, koja je ličila na
liniju povučenu plavom olovkom u blagaj-
ničkoj knjizi, da bi se ispod nje napisala reč
„saldó“.

U to vreme nismo bili stari, bila je 1937.
godina.

(Iz knjige „Prijatelji i susreti“)

Viktor SKLOVSKI